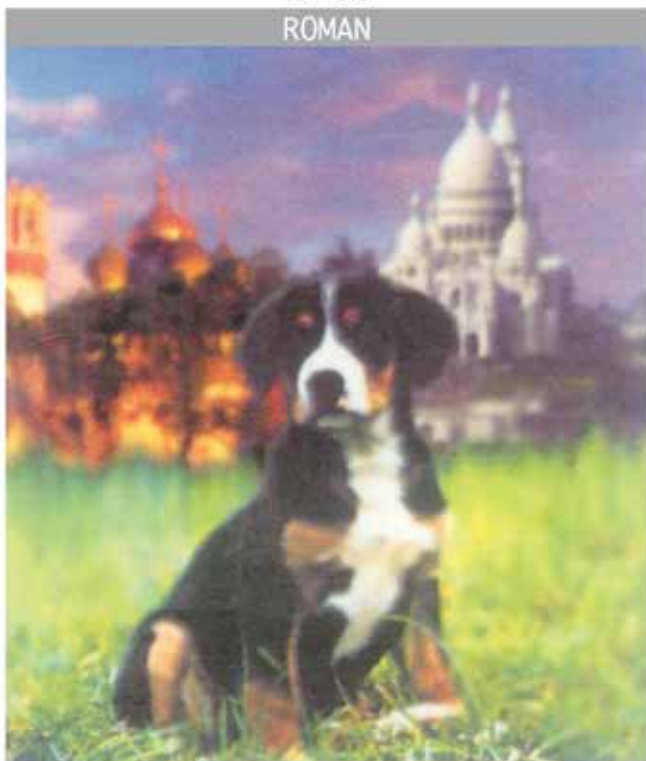

YIĞIT OKUR
TOPAL VIKTOR'UN
ANILARI

ROMAN

3. BASIM

Yiğit Okur
TOPAL VIKTOR'UN
ANILARI

Can Yayınları: 1157

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2001

1. basım: Kasım 2001

2. basım: Kasım 2001

3. basım: Kasım 2009

Bu kitabın 3. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Erkal Yavi
Kapak düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak baskı: Çetin Ofset
İç baskı ve cilt: Eko Matbaası

ISBN 978-975-07-0096-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Yiğit Okur
TOPAL VİKTOR'UN
ANILARI

ROMAN

CAN YAYINLARI

**YİĞİT OKUR'UN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
DİĞER KİTAPLARI**

HULKİ BEY VE ARKADAŞLARI / roman

GÜVERCİNLER / roman

O ZAMAN KİM SÖYLEYECEK ŞARKILARI / 2003 Haldun Taner Öykü Ödülü

PİYANO / roman

DENİZ TAŞLARI / 2006 Yunus Nadi Roman Ödülü

BÜYÜCÜ / roman

TUTUKLANACAKLAR LİSTESİ / öykü

PİÇ OSMAN'IN PABUÇLARI / roman

Yiğit Okur, orta ve lise öğrenimini Galatasaray Lisesi'nde tamamladı. 50'li yıllarda, *Varlık*, *Yenilik*, *Mavi* dergilerinde şiirleri yayınlandı; aynı dönemde, Ugo Betti, Jean Cocteau, Herman Wook, André Maurois'dan roman, oyun çevirileri yaptı; *Yeni Sabah*, *Vatan* gazetelerinde tiyatro eleştirileri yayımlandı. Cep Tiyatrosu'nun kurucularından olan Okur, bir süre sahneye çıktı. Hukuk öğrenimini sürdürmek için 1958 yılında Cenevre'ye giden Okur'un, birincilikle bitirdiği fakültede tamamladığı doktora tezi, Cenevre Üniversitesi Hukuk Ödülü'ne lâyık görüldü. 1965'te yurda dönen Okur, aile geleneğini sürdürerek avukatlığa başladı. Bu süreçte çeşitli gazete ve dergilerde, söyleşi ve mesleki makalelerle yetindi. Yaklaşık kırk yıl süren sessizlikten sonra, Yiğit Okur, *Hulki Bey ve Arkadaşları* adlı romanıyla yeniden yazın dünyasına döndü. *O Zaman Kim Söyleyecek Şarkıları* adlı öykü kitabıyla 2003 Haldun Taner Öykü Ödülü'nü ve *Deniz Taşları* romanıyla 2006 Yunus Nadi Roman Ödülü'nü aldı.

BÖLÜMLER

Birinci Bölüm
LASTİK TOPLA OYUN

İkinci Bölüm
TOPAL VİKTOR'UN
RUSYA SEFERİ

Üçüncü Bölüm
TOPAL VİKTOR'UN
DÖNÜŞÜ

BİRİNCİ BÖLÜM
LASTİK TOPLA OYUN

Benim adım Viktor.
Ben bir sokak köpeğiyim.
Parisli bir köpek.

Sakrekör Kilisesi vardır ya, Monmartır'da; işte o kiliseye bitişik bir kilise daha vardır: Aziz Peder Kilisesi.

Sakrekör Kilisesi'nin sakil azametinden bu şirin kilise pek göze çarpmaz. Bu yüzden gidip geleni de azdır.

İşte ben bu kilisenin kapı eşiğinde doğmuşum. Karlı bir kışmış. Aralık mıydı, ocak mıydı? Bilmiyorum. Bu yüzden burcumu da bilmem.

Anam, beni enikledikten sonra, biraz özen gösterip sabah ağartısında basıp gitmiş.

İnsanların da bunu yaptığını duymuşluğum oldu. Bazı kadınlar bebelerini kilise kapılarına bırakıp gidermiş.

Böyle bakılırsa, ben de kilise kapısına bırakılmış bir bebeyim.

Anam şıfıntının tekiymiş. Bunu sonraları başka itlerden duydum. Önüne gelene verirmiş. Şıfıntı olduğu, beni karın altında bırakıp gittiğinden belli değil mi?

Babam hakkında hiç bilgim yok. Herhalde itin tekiydi.

Kışın soğuşunda zıbarıp gitmek işten değil. Ama, Tanrı yaşatınca yaşatıyor. Tanrı'nın işine karışılmaz ki.

Ben de yaşadım; gün gördüm, devran sürdüm. Birçok da serüven geçti başımdan.

Bahara doğru, herifin teki, ense kökümün derisini iki parmağı arasına kıştırıp beni kucağına aldı. Ola ki onu da bana Tanrı göndermişti.

Beni evine götürdü. Monmartır'ı inen yokuşlardan birindeydi evi. Önüme bir çanak koydu. Bu sütmüş. Bir solukta tükettim. Eniklik anılarımın bu tadını hiç unutmadım.

Herifin bir kömür sobası vardı. Onun çinko tablasına bir bez yaydı, beni bezin üstüne yatırdı. Öyle dalmışım ki...

Kışı da, baharı da bu evde geçirdim. Kendime geldim, semizledim. Hoplamaya, sıçramaya başladım.

Bir minik top bulmuş adam. Vuruyor yere; top zıplıyor, ben de zıplıyorum. Basıyor kahkahayı. Ben topun peşinde. Top civelek, hergele... Ben yakaladıkça, top kaçıp sığıyor. Ben, dilim dışarda, soluk soluğa topun peşinde... Sonunda ön ayaklarımın pençesinde topu tutsak edip dişlerimin arasına alınca, bir kahkaha daha... Beni kucağına alıyor, başımı gıdımı okşuyordu.

Bir sabah –getirirken yaptığı gibi– beni ense kökümden yakalayıp söylendi:

— Hadi artık dışarı... Çık dolan; dünya yüzü gör; deneyimli ol.

Açtı kapıyı. Kapısı doğrudan sokağa açılıyordu. Beni kapı dışarı etti. Havaya savurarak. Dört ayağımın üstüne düşüp silkelendim.

Doğrusu biraz ürktüm. Gelip geçen... Çevre insanoğlu dolu. Gidiyorlar, geliyorlar. Niye gidiyorlar? Niye dönüyorlar? Bir yöne doğru gitmelerini anlıyorum da, tekrar niye dönüyorlar? Bu sürekli git gel bir türlü bitmiyor. Ulaştıkları yer işlerine mi gelmiyordu? Bir şeyi mi beğenmiyorlardı?

Zamanla anlayacaktım nedenini. Bu insanoğlu çok amaçlı. Amaç çoğaldığı oranda bunların kafası karı-

şıyor. Köpekoğlunun amaçları kısıtlıdır. Bu nedenle bizler yolumuzu şaşırmayız.

Başladım yokuşu tırmanmaya. Tin, tin, tin... Bir itoğlu sürüsüne rastladım. Bunlar yaşça benden büyük; hepsi irikiyım. Üst baş pislik, ama kendilerine güvenli duruyorlar. Bakışları da hain. Hepsi gözlerini bana çevirdi. Ürktüm. Sonra, umursamayan tavırlarıyla yürümelerini sürdürdüler. Ben de –gerçi bir mesafe koydum ama– peşlerine takıldım. Bir restoranın arka kapısına yöneldik. En irikiyım itoğlu bir çırpıda çöp bidonunu devirdi. Öbürleri artıklara üşüştü. Ben de. Ama iştahım boğazımda kaldı. İrikiyım itoğlu önce bana bir peñçe attı, sonra ensemi ısırıldı.

O zaman anladım ki, ekmeğini çöpten çıkarmak kolay iş değıl.

Artıkları kemirirken birbirlerine dokunmuyorlardı. Demek ki, aralarında birlik beraberlik vardı. Aynı takımın itleriydi.

Ürktüm, ama yüksünmedim. Yalnız sayılmazdım. Beni doyuran biri vardı. Beni sahiplenmişti. Sahiplenilmiş olmak bir köpek için ne büyük mutluluktur.

Peñçeyi yiyince çöp eşeleme girişiminden hemen vazgeçtim. Tin, tin, tin... Döndüm köşeyi. Bir meydan. Her yanı ağaç, çiçek. Her yanı insanoğlu. Bazıları çalgı çalıyor, para topluyor; bazıları çalgı dinleyip para veriyor. Parayı alanlar paralarıyla gidip karınlarını doyuyorlar. Artıkları da itler yiyor.

Anladım ki bu dünyanın bir düzeni var.

Ağaçlardan birinin altına yanaştım; kaldırdım sağ bacağıma; bir güzel işedim.

Oh be!

Bahara işemek ne güzelmiş.

Bir de kakamı yaptım.

Kıçıma bir tekme!

Bir karış zıplamışım. Etim ne, budum ne? Yere düşünce dönüp baktım. Saçı sakalına karışmış bir herif. Bir elinde fırça, öbür elinde bir tahta. Tahtada boyalar. Önünde üç ayaklı bir şey. Üstüne bez çakılmış. Beze bir fırça sürüyor, bir adım geri çekiliyor, sürttüğü boyaya bakıyor; yaklaşıp bir fırça daha; sonra gene bir adım geri.

Şöyle bir yöreme bakındım; her ağacın altında bunlardan birer tane var. Tamamı nerdeyse bir düzine. Bunlar ressammış.

Tekmeyi yiyince, tin, tin, tin... doğru eve. Kapı kapalı.

Önce havladım. Geldiğimi haber vermem lazım:

— Hev... Hev... Hev... Hav, hav, hav!..

Kapıyı açan yok. Ulumaya başladım. Oralı olan yok. Umutsuzluk çöktü içime. Arka ayaklarımın üstünde doğrulup ön pençelerimle tırmalamaya başladım kapıyı. Hem tırmalıyorum, hem uluyorum, hem havlıyorum.

Kapı açıldı. Hemen, fırt içeri.

Sahibim beni ensemden tutup kucağına aldı. Gıdımı, başımı okşadı, yere attı.

Yüzümü gözümü ayaklarına sürttüm. Zıplayıp sıçrayıp yaltaklandım. Daha da köpekleşiyordum. Ben köpekleştikçe o beni daha çok seviyordu.

Sobanın tablasındaki çanağıma yiyecek bir şeyler attı. Bitirdim. Bezimin üstünde ön ayaklarımı uzatıp başımı üstüne dayadım.

Burayı ilk kez dikkatle kolaçan ediyordum. Günü sokakta geçirmek gözümü açmıştı.

Sahibimin evi, topu topu tek bir oda. Yatağı da buradaydı, mutfağı da, helâsı da. Tek penceresi vardı.

Pencerenin önünde uzun bir tezgâh. Tezgâha bakınca ayıktım. Beni sabah tekmeleyen saç sakalına karışmış herifin fırçalarının aynı bu tezgâhın üstünde; düzineyle boya... Neye yaradığını bilmediğim bir sürü araç gereç. Anladım: Benim sahibim de ressam.

Gelecek zaman içinde bizim mahallede bunlardan çokça bulunduğunu saptayacaktım. Burayı mesken bellemişlerdi.

Nedense!

Ben de burayı mesken bellemiştim. Ama, benim nedenim vardı. Burası benim mahallem. Ben burada doğdum. Babam itin tekiymiş, anam şıfıntı, kilise kapısına bırakılmışım... Bunlar, benim bu mahalleli olmanın tutarlı nedenleri. Benim nedenlerim belli de, acaba ressamlar niye buraya üşüşmüş, anlamadım.

Kafayı da buna takmadım.

Gözlemlerim başka bir noktaya yoğunlaştı. Bu ressamlar insanoğlunun değişik bir türüydü. Köpekoğullarının nasıl birçok türü varsa, insanoğlunun türlerinden birinin de ressamlar olduğunu anladım.

Bu tür de kendi içinde ayrıca türlere ayrılıyordu. Temelde hepsi aynı soydan geliyordu. Ama, kendi soyları içinde, değişik türlere ayrılıyorlardı. Örneğin beni, ağaçlık meydana tekmeleyen saç sakalına karışmışla, benim sahibim aynı soyun değişik türleriydi.

Bana gelince; benim soyum zaten it. Hangi türden olduğum biraz karışık. Benim türüm -bunu sonraları öğrendim- Büşer miymiş, neymiş, anlamadım gitti... Köküm, kökenim Roma'ya çıkarmış. Beni buralara kim getirdi? Herhalde leylekler değil. Yüzyılların içinde başka soylarla karışa karışa gelmiş olmalıyız. Boyum yaklaşık seksen santim. Kilom da boyuma orantılı olmalı.

Bu insanoğlu gerçekten tuhaf. İt bilginleri varmış. Sanki başka iş yokmuş gibi, it soylarını araştırıp yzlerce kitap yazmışlar.

Bunların yazdıklarına bakılırsa –ya da inanılırsa– benim soyumun geçmişi dört bin yılmış!

Ne asalet!

Oysa benim asaletim benimle başlar.

Piliğimle.

Ayrıca kuyruğumla da vnrm. Sırtıma doğru kıvrık bir yelpazedir. Tüylerim pırlıtlı koyu kahverengi; yer yer de sütlü kahverengi, burnumun vresesi, göğsüm kar beyazı.

Yani yakışıklı bir it sayılırım.

Sahibim her sabah beni kapı dışarı eder olmuştu. Bu onun eğitimci ynyd.

Kısa zamanda bu mahallenin yanını yöresini öğrendim. Altı st sonuçta bir tepecikti. Paris'in tek tepesi mi?.. Restoranların arka kapılarını, mutfak girişlerini, p bidonlarının yerini kısa zamanda belledim.

Bir gün de Monmartır Tepesi yokuşlarından birinden saldım kendimi; indim düze. Pigl diye bir yer. Buranın biraz kuraldışı –daha doğrusu–, kendine özgü kuralları olan bir mahalle olduğunu sonraları anlayacaktım..

Bizim mahalle de Paris'in öbür mahallelerine benzemezdi. Onun da kendine özgü kuralları vardı.

Ama, bu Pigl şen şakrak bir yerdi. Hiç olmazsa dış görünüşü böyleydi. İçinde neler döndüğünü bilemezdim.

Buranın itleri de bizim mahalleninkilere pek benzemiyordu. Bizimkiler gibi suratsız, acımasız değildi. Burdakilerin daha umursamaz tavırları vardı. Bu sadece bir tavır mıydı? Onların da acımasız olduğunu

sonraları gördüm:
Yaşam savaşı.

Ama, benim o günkü Pigâl indirmem, bu mahalledeki ilk deneyimim, sonraları sürüp gidecek serüvenlerimin en güzeliydi.

Sersem sepelek dolaşıyordum. Bir gece kulübünün vitrini önünde, insanoğlunun erkek cinsi küme olmuş, dişilerinin çıplak fotoğraflarına bakıyordu.

Bunların bacak aralarından bir fino çıktı. Bizim mahallede bundan yok. Önce bana bir göz attı. Sonra kuyruk salladı. Sonra tin, tin, tin... Düştüm peşine. Daha köşeye varmamıştık ki, kuyruk kaldırdı. Atladım. Ön ayaklarım sırtında, art ayaklarımın eklem yerleri titriyor.

Sıyrıldı altımdan. Tin... tin... tin... Kayboldu kalabalıkta.

Keyiften dört köşe olmuşum. Düşündüm: Kim icat ettiyse bu işi, helâl olsun ona!

Dilim dışarda, Monmartır'ın yokuşunu soluk soluğa tırmandım. Şu kapıyı aralık bıraksa sanki, günah mı olur?

— Hev... Hev... Hev... Hav... Hav... Hav!..

Sonra art ayaklarımın üstünde dikilip tırnaklarımla hem kapıyı tırmalayıp hem:

— Hav... Hav... Hav!..

Uluma aşamasına gelince kapıyı açardı.

İzleyen zaman içinde, onu beklemeden kendimi dışarı atmak ister olmuşum. Çoğunlukla öğlen saatlerinden önce uyanmadığı için, anlatılmaz bir sabırla gelip kapıyı açmasını beklerdim.

Pigâl de bana yetersiz gelmeye başlamıştı. Bir gün

evden çıkınca vurduğum yokuş aşağı, gittim uzaklara, çok uzaklara. Dereler, köprüler geçtim. Amacım hem değişik bir mahalle tanımak, hem değişik bir mahallede yeni bir kuyruk sallayan bulup binmekti.

Ama hem bu masum hevesim –değişik bir kuyruk sallayana binmek– hem yeni mahalleler tanımak; yani, daha çok öğrenmek, daha çok bilmek, (ah bu gençlik!) bu heves, bu kez, bana öylesine ağır bir faturaya patladı ki, sonuçlarını bir yaşam boyu sürükledim.

Frenlerimi çözüp Monmartır Yokuşu'ndan vurup saatler süren yürüyüşüm sonunda vardığım yerin adı –sonraları öğrendim– Kartiyelaten'miş. Ne demekse? Ama bu adı hiç unutmadım. Bir daha da oraya hiç dönmedim.

Bir-iki ünlü kahvesi varmış bu mahallenin. Orayı şairler mesken tutmuş.

Sonraları bu şair takımının da, insanoğlunun bir başka türü olduğunu öğrenecektim. Ressamlar gibi bunlar da insanoğlunun değişik bir soyuymuş. Ressamlardan daha acımasız değilmiş.

İşte o kahvelerin bulunduğu caddenin yan sokaklarında –sadece öğrenmek, görgümü artırmak amacıyla– dolaşıyordum ki karşıma birden bir it sürüsü çıktı.

Bunlar, bizim Monmartır kabadayılarına benzemiyordu. Bunlar itoğlult değil de, sanki sırtlan soyundan gelmeydi.

Önde yürüyen –cinsi de belli değil– piç olmalı. Yaşlıca. Kaldırıldığı gibi pençesini suratıma indirdi. Çıkardı tırnaklarını, suratımı yoldu. Aynı anda arkasından gelenler üstüme üşüştü. Her biri bir yerimi pençeleyip dişlerini derime geçiriyordu. Gözlerime tırnak atmaya çalışıyorlardı. Gözlerimi korumak için kafamı ön ayaklarımın arasına alıp yumuldum kaldırımaya.

Ben bunlara ne yapmıştım ki, ne istemiştim ki? Şuracıktan geçiyordum. Bu it sürüsüyle dalaşacak halim yoktu.

Altta kalmıştım.

Hepsi üstümde.

Ulumalar öylesine ayyuka çıktı ki, oradaki kahvelerden birinin garsonu, elinde sopalı süpürge, fırladığı gibi kapıdan, süpürge'nin sopasıyla itlerin üzerine yürüdü; kaldırdı sopasını; itler bir anda dağıldı. Onlar kaçışınca kaldırımda ben kalmıştım. Can çekişir haldeydim. Garson indirdi sopasını. Sopayı sırtıma yiyince, ben iyice yapışıp kaldım kaldırıma.

Sonra nasıl doğruldum? Hatırlamıyorum... Sürünerek karşı kaldırıma sığınmak istiyordum.

Meğer beterin beteri varmış. Sokağı sürünerek geçerken, insanoğlunun genç bir dişisi, kıcı pat pat bir motosiklette, kendinden başka bir şey umursamadan, sokağa daldı. Nerdeyse üstümden geçiyordu. Kalan gücümle sıçradım. Ama sol arka bacağım tekerleğin altında kaldı.

Karşı kaldırıma ulaşabildiğimde, artık var mıydım, yok muydum?..

Uzun süre kaldım oracıkta. Gece düşmüştü. Duvar diplerinden sürüne sürüne, üç ayağım üstünde, Paris'i bir ucundan öbür ucuna geçmeye çalışıyordum.

Yaralı, sakat, bitkin, düşkün.

Yolumu da kaybetmiştim. Önce koklaya koklaya kokumu buldum. Kokumun izini sürdürdüm. Sürüne sürüne Monmartır'ın yokuşunu çıktığımda, soluğumun da sonuna gelmiştim.

Şu kapıyı niye aralık bırakmaz, diyordum ya... Sahibim, efendim, velinimetim, kapının taş eşliğinde oturuyordu. Belli ki beni merak etmiş. Gecenin karanlığında halimi görmemiş olmalı ki çapkınlıktan döndüğümü sandı. Beklemenin biriktirdiği hışımla, bir tekme de o savurdu. Odanın orta yerine düştüm.

Kendimden geçmiş olmalıyım. Sonrasını hiç hatırlamıyorum.

Ertesi sabah biraz kendime geldiğimde, tek gözümü açıp çevreyi kolaçan ettim. Bilincin yerinde olup olmadığını anlamak için çevreyle iletişim bir tür mihenk taşıdır.

Çevremi tanıdım.

Sonra kendimi yokladım. Sol arka bacağım ateşler içinde sızlıyordu. Tahta çubuklar, üstünde sargı bezleri. Sahibim özenle sarıp sarmalamış.

Ama sahibimin bütün çabalarına rağmen –gerçi kemik onun sayesinde kaynamasına kaynadı ama– benim sol arka bacağım sonunda sakat kaldı.

Ben, o gün bu gün, topallarım.

Sonraları Monmartır'ın en ünlü iti olduğumda, beni “Topal Viktor” diye bildiler. Benim adım sanım bu oldu: **Topal Viktor**.

Her yanım yağ içindeydi. Zeytinyağı. Başımdaki, sırtımdaki, karnımdaki yaralara, sahibim zeytinyağı sürmüştü.

Daha da özen göstermişti: Sobanın çinko tablasında, bezin üstünde yatardım; sakatlanınca, altıma bir minder koymuştu.

Kaç gün, kaç gece, kaç ay yattım bu minderde?..

Çok sonraları duymuştum: İt doktorları varmış. Bunlar uzun eğitim yıllarından sonra, ata, ite bakar, onların sağlığıyla ilgilenirmiş. Sahibim beni bir it doktoruna götürseydi, şu sol bacağım belki sakat kalmazdı. Ama, tahminim o ki, it doktoruna verecek parası yoktu.

YİĞİT OKUR

TOPAL VİKTOR'UN ANILARI

ROMAN

Topal Viktor'un Anıları, Paris'in Monmartre Tepesi'nde başlayıp Moskova'da, Kızıl Meydan'a yakın bir köpek kulübesinde sürüyor, bir sabah tan ağarırken, gene Paris'te son buluyor. Bir köpeğin anılarını konu alan roman, masalsı yapısına karşın yansıttığı olaylar bakımından, masaldan çok öte, ince bir siyasî hiciv içeriyor. Dünyaya, insanlara, dünyayı sarsan siyasal ve ekonomik olaylara naif, ama alabildiğine gerçekçi yaklaşan, bütün roman ve öykülerinde olduğu gibi ironik üslubu, şaşırtıcı kurgusuyla, **Yiğit Okur**, bu romanda da okuru gülümsemeyele hüznün arasında gezdiriyor.

KAPAK RESMİ: UĞUR ÖZAKINCI

ISBN 978-975-07-0096-5

9 789750 700965

<http://www.canyayinlari.com>